

ШУМАДИЈКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV.

Овај листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцика.

№ 10.

ПОЗДРАВЪ

Да соколка имамъ крила,
Вѣште гласе горске виле,
Летіо бы по момъ роду,
Пѣваюћи пѣме миле.

У пѣсмама одкрио бы,
Найтоплие чувство свето;
И честито драгомъ роду,
На све стране ново лѣто.

Летіо бы по разваламъ
Одъ Немањъ до Ђорџія;
Походіо србскогъ царства,
Славна мѣста најсветія.

На гробу быхъ Душанову,
Едно лѣто цѣло стао;
И судбу му свогъ народа
До данаске описао.

Вѣнацъ горди быхъ му сплео,
Едну пѣсму безсмртія;
Проклиноћи раздоръ клети,
Што србинску грудъ пробія.

Топлу сузу пролио быхъ —
По урвинамъ далъ пош'о.
Потражіо Обилића,
А съ уздисомъ друге прош'о.

Сву времену грдну хуку,
До Ђорџія я быхъ клео;
А съ ранѣномъ душомъ хитно,
На нѣговомъ гробу сѣо.

Нѣму бы се исплакао,
Тайна чувства сва одкрио.
И на гробъ му вѣчну лампу,
За успоменъ запалио.

Петра, Чубру, и Раића,
Доситея, Мушицкога;
На гробу бы я пѣвао,
За живота цѣлогъ мога.

Ал' небесна моћна сила,
Ову моћ ми ты недаде;
Већъ ме слаба и ништава,
На свиету овомъ здаде.

Зато роде опрости ми,
Желя ова самномъ труне;
Да несретну грдну судбу,
Моя душа вѣчно куне.

Приятелю, ты саобшти,
Издигнуће жель мое;
Саобшти иѣ моме роду,
Ерѣ е яче перо твоє.

Честитай му лѣто ново,
И времену бурю каки;
И съ временомъ духъ србинства,
За будућность болю слажи.

У Бечу

Ц. —

СРЕЊАНЪ ЧОВЕКЪ.

(продужено)

— У Багдаду живяше знаменитый Хашемъ - Цебели. Небремена богатства давала су му подпуу могућность задовольити све свое жель, ђуди, и страсти. Аремъ нѣговъ быяше састављенъ изъ првы лепотица истока. Нѣгови арови были су напунѣни најскупоцѣнѣима кобилама Нецда и Курдистана. Нѣгови соколови и ртови чувени су были по целой Ази, одъ предѣла грчке имперіе до граница Китая. Име нѣгово сіяло се на истоку сайношћу најчистіе славе, и нѣговъ придворный куваръ, са готовљеніемъ ела, надвишава калифиногъ куvara. Хашемъ е налазіо задовольство у добротворству и быо е издашанъ као аравићанинъ: нико ніе прошао поредъ нѣгове куће, а да nebude позванъ за нѣговъ асталъ, и обрадованъ лепимъ каквимъ подаркомъ. Сто сиромашны люди добивали су свакиъ данъ изъ нѣговы руку обилну рану, и пристойно одѣло. Хашема ніе мучило властолюбіе и зависть; онъ ніе тражіо места ни достоинства; благородно е трошіо свое приходе; и усредъ наслаѣненя одъ сваке руке гордіо се благосыляюћимъ одзивима сиротинѣ и общитимъ уваженіемъ свои саграѣана.

Цаферъ се упути къ нѣму, ерѣ сви су говорили да е Хашемъ најсрећниій међу людма. Но текъ што онъ спомене предъ нѣмиме срећу, овај повиче: — „Шта? ты мене држишь да самъ срећанъ — . . . Мене? . . . Ты се шалишь, я самъ најнесрећниій человекъ међу седамдесетъ и седамъ милиона поданика калифини. Заиста мора быти, да самъ я роѣенъ подъ несрећномъ звездомъ: нема ни

едногь дана, да се мени у кући не случи каква годь несрећа, и да се я ма зашто неналюбимъ. У прошлый вторникъ, мой наймили белый конь, за кога самъ я дао четири прекрасне робинь. слomio в ногу, играючи се у ару. Юче неколико мои пріятели дођу ми на ручакъ, и представи себы шта ми се ту догодило! . . . донели на асталъ печеногь ћурка — а онъ прегорео! — петлова креста са златнимъ сосомъ, — укварена баклава — неможешъ у уста метути! . . . После ручка я самъ истина заповедю ударити кувару двадесетъ и петъ батина по табанима, но то не може да поврати три тако сладка ела кое е нашъ стомакъ изгубю. Ютрось поћемъ да наранимъ могъ папагая, погледамъ а онъ убиенъ! Мой собный служитель Мурцанъ имао е доброту угнявити ногомъ то премило створенъ, и то кадь? — онда, кадь е већ починало проговарати довольно и ясно: лудо! лудо! . . . Е, може ли ко несрећни одъ мене быти? . . . То готово превазилази свако понятіе! Ахъ, любезный Цафере, не мой ми говорити о срећи: нѣ нема на свету! Мени се јошъ чини, кадь не бы морао држати толику гомилу слугу, ртова, коня, папагая, мачкова, маймуна и соколова, да бы было довольно срећанъ. Човекъ треба да се роди као великій и богатъ, па бы текъ онда могао имати право понятіе о бѣдама, кое су скопчане са нашимъ богаташкимъ животомъ. . . “

— А ты одма растерай ту гомилу па ћешъ. . . “

— Ние могуће! ко бы ми онда додао местве и мараму за носъ? . . . Ђръ я то самъ узети немогу. Ко бы мене забавляо и веселио? . . . Видте, я самъ се родю съ новцима зато, да бы ме они веселили. . .

Цаферъ остави богаташа утопљеногъ у чувствена наслађеня, и мученогъ несрећомъ, коя се догађа съ нѣговимъ мачкама, и папагаима. Онъ призна да у орману те класе людій, нетреба ни тражити лековиту кошулю, и потрчи къ светоме пустыньку.

У скромной обители, на врху високе планине, Насекъ-ибнъ-Муаресъ провођаше дане тихогъ и мирногъ живота, непрестано умиваючи свои седамъ чланака, и удеблюючи се у смисао деветдесетъ и деветъ таинствени имена Алаха. Гомиле богомольногъ народа скупляло се око нѣгове ћелие, славећи нѣгову строгость мусулмански правила, и жудећи добити одну длаку изъ браде нѣгове, кое е по нѣиномъ миѣнью, доводило у домъ среће. Насекъ ий е красноречиво побуђивао, да презру светска блага и живимъ бояма чертао имъ е образъ среће, живота посвећеногъ, исключительно благочестивомъ размишляваню.

— „Срећа е кодъ васъ подъ пазуомъ,“ говораше пустыньникъ своимъ слушательима. „Правоверны, одѣлите себе дубокимъ ровомъ одъ свою задовольства, живите по Алкорану, не пите вина, нечитайте стихове, размишлявайте даню и ноћу, и тако ћете се јошъ за живота, као и я наслађивати, најчистіомъ райскомъ срећомъ. . . “

— Па дай ми твою кошулю, кадь си ты тако срећанъ; — шане му Цаферъ на уво.

— Е, прођи ме се молимъ те — одговори Насекъ. Моя срећа не вреди ни две пребіене паре, а за мою кошулю я самъ дао 5 гроша. То се текъ тако каже араб-

ски, и каже се само таквимъ будалама, као што су Аравићани. Каква е моя срећа? . . . Напротивъ, нема човека, кои бы тако несрећанъ былъ као я. Видишь, готово е већ петнаестъ година, како живимъ усамљенъ на овой планини; изнуравамъ себе најжешћимъ уморима тѣлеснимъ вучемъ гвоздене вериге одъ сто литара тежине, одъ кои е крайній ексеръ за мое ребро заденуть. Самъ видишь, я самъ придобю славу у целой Аравии тако, да сваку длаку мое браде простота за светиню и амайлю почитуе, — а немогу да се удостоимъ да ме Калифъ постави великимъ муфтіомъ! . . . У чему е больій одъ мене онай обещенякъ, улицица и незналица, Хасанъ Али-Медини, кои незна ни колико благословеный пророкъ, господинъ нашъ, Муамедъ избранный, има дворова у раю, и по колико се свакимъ годишњимъ буџетомъ црнооки' девояка одређуе нѣму на сваку одъ овы палата. . . .

— Ако е теби тако много стало за достоинствомъ муфтіе: то ћешъ га добити одма, — рекне везиръ.

— Дакле, оћешъ ли тада быти савршено срећанъ?

— Савршено? . . . Незнамъ! То е лако рећи, но за савршену срећу нужно е человеку штогодъ више. Прво ако ме поставите муфтіомъ, то ради мое среће морате ми дозволити да почувамъ све длаку по длаку, браду моме предшественнику, Хасану Али-Медини, кои се усуђуе мене обещенякомъ називати. . . .

— Одобравамъ, почувай е ако ћешъ данасъ, и не само у нѣга, него ако оћешъ и у свою багдадски улема.

— Друго, дозволите ми да спалимъ на ватри, Ахмеда Али-Макшакія, кои говори да я незнамъ арабске граматике. Я нећу быти срећанъ, докъ неуништимъ тогъ педанта, кога сви, Алахъ зна зашто, држе за најученигъ човека на свету.

— Само ако ти е воля! Спали га.

— Но я бы желю јоште, да ми вы дате право плати и изсећи у целой држави свинь, и Хербе, кои своимъ присуствомъ погане нашу мусулманску землю. —

Цаферъ, побегне одъ пакостногъ и осветолюбивогъ занешеняка (фанатика.)

Раставши се съ Насекомъ онъ пође къ одному человеку, кои ни у што ние веровао, — веровао е само у свой умъ, — къ немачкомъ философу Јохану Еристу Фридриху Фонъ-Штолцу. Калифъ Харунъ Али-Решидъ былъ е, као што е познато, великій покровитель наука и брижливо се старао о распространеню просвете у своіой држави. Онъ е купю сву старинску грчку књижевность одъ цариградлія, коима она ние была одъ потребе, и довезао е у свое царство, заповедивши одабрати настрану Музе, Минерве, Аполоне, Аморе и савъ класическій приборъ (такумъ) богова, и конфисцирати ий јошъ на границы као умну контрабанду, као предметъ сувишне раскоши за оне: кои већ неверую у Митологию. Потоме првый систематичный романистъ на свету былъ е Харунъ Али-Решидъ. Онъ е стаяо у пріятельской преписки съ Карломъ великимъ, обновителѣмъ западне имперіе и покорителѣмъ сѣверне Германіе, нѣму е шило и одъ нѣга добивао скупочене даре. Харунъ поклони Карлу белогъ слона; Карлъ као уздаръ пошлѣ му, у писму приложеному, за аремъ, бе-

лу, велику и злу немицу, кою су побѣдоносни нѣгови войници у шуми на брегу Елстера уватили. Харунъ пошлѣ своимъ пріятелю еданъ сатъ, кои е измислио еданъ коларъ, арабскій Брегетъ; ово е было првый сатъ, кои е у Европу пренешенъ. Карлъ као уздарѣ поклони Харуну чудновату редкость, — дивлѣгъ немачкогъ философа, зароблѣногъ у блату близу садашнѣгъ Хамбурга: истина философъ нѣ измислио сатъ, али е врло лепо толковао како су урођена понятія пространства и времена дѣйствовала у глави колара, кадъ га е овај измишлявао.

Иоханъ Ернстъ Фридрихъ Фонъ - Штолць философъ, быяше сасвимъ противногъ начинм мишленя, него што е было занешеный и честолюбивый Насекъ. Прво, онъ быше тврдыи, непоколебимый, гранитныи стойкъ. Друго неимаѣше страстїи никаквы: осимъ белокроновскогъ пива, и велике беле одъ морске пене луле, у којој зивтъ, сабранныи преко целе године, пушаше, као трулеѣи се животь у грудма романичногъ юнака у ектики. Према свету другоме быше савршено равнодушанъ. Быо е сталанъ у своимъ мыслима, као нико. Подобно Платону, кога онъ разумевао нѣ, быо е убеђенъ, да се среѣа садржи у философи. Онъ е свакогъ и све презирао, умствовао е, изводіо заключения, и быо е — прво са самимъ собомъ задоволянъ, а затимъ са свима уобште. Онъ е написао три велике кнѣиге обясненя главе Цицеронове о чистоти, но самъ се редко умивао и чизме нѣ нигда чистіо. Онъ е доказивао савршену за философию и самомислителя бесполезность титула, одличія и новаца, ерѣ е философъ существо, кое е одъ човека нешто више, но ипакъ лезао е спавати съ орденомъ лафа и сунца о врату, и веома уредно являо се свакогъ двадесетшестогъ казначею за плату, коя му е тако штедро одпуштана одъ Калифа, и на признаници се подписивао арапски: *приміо Иоханъ Ернстъ Фридрихъ Штолць, Хофратъ и Философусъ*. Едномъ речи: онъ е было правый баварскій литографичный камень, површина кога прима различне ликове и предае їй артии но кои унутра остае свагда мртавъ и ладанъ камень.

Цаферъ му рекне:

— Господине Хофрате и Философе ко е на свету среѣанъ?

Германскій му мудраць одговори: Ваша Ексцеленція господине великїи везире, среѣанъ може быти само философъ.

Онда Везиръ предложи:

— Господине Хофрате и Философе, дай ми твою кошулю кадъ си ты среѣанъ.

А Философъ му одговори:

„Ваша Ексцеленція господине великїи везире, али самъ я оженѣнъ.

— Е па? то ништа не значи.

— Напротивъ, то значи много! Жена моіој среѣи страшно много смета. Сва моя трансцендентална немачка философія, пада у прахъ предъ томъ лудомъ бабускеромъ коя ме по целый данъ одъ ютра до мрака мучи и еди, . . . часъ виче на мене, часъ дере мое кнѣиге и записке, часъ тумара богъ зна куда; часъ скупля у кућу гомиле шальвица, белетристика, кои нису читали никаквы изворны наука, и ставля ми на чело рогате силогизме. . .

— Што си се дакле женио?

— Зато, што ми е была нужна жена, за моя психологическа испитиваня надъ игромъ страстїи у женскомъ срцу, надъ степеномъ и моћи умныи способностїи жене надъ способношчу томе полу урођеныи понятія и т. д. Едномъ речи мени е нужна была жена, као што су, членовима, галваническогъ друштва, занимаюћима се изслѣдованїемъ свогъ предмета, нуждне живе жабе . . .

(край слѣдуе.)

М Р В И Ц Е

— Волтера позове еданъ свештеникъ у цркви, да чуе нѣгову предіку. Волтеръ му одговори: „опростите я могу и кодъ мое куће дремати.“

— Стихотвораць Францускїи Малербъ, нѣ у своіој соби имао више до 4 столице. Кадъ су све те столице заузете одъ гостию быле, и кадъ ко на ново купце на врата, одговарао е онъ обычно: „причекайте мало, докъ се едно место упразни.“

— Едногъ пїяногъ солдата сретне капларъ, и почне му претити. Но солдатъ се ништа неуплаши, него му одговори:

„Иди ты своимъ путемъ, ты ниси человекъ.“

„Како то?“ повиче капларъ: „я ћу теби садъ показати мое човечество“ и почне тражити штапъ. — „То нисамъ я измислио —“ одговори солдатъ. „И ты добро знашь, да офицеръ, кадъ насъ годъ поставля гди годъ на стражу, а онъ каже: овде ће остати четири человека и еданъ капларъ. Видишь, да те нѣ нигда рачунао међу насъ люде, другїе бы казао петъ люди.“ Капларъ се насмее и далъ оде.

— Еданъ господинъ яшїо е на коню поредъ баштована, кои е пресаѣивао купусъ. „Хей баштоване!“ рекне онай съ коня — „я могу теби доказати, да е твоя глава одъ копуса.“ — „То нѣ ништа“ одговори баштованъ — „али я могу теби доказати, да е то твое село мазга.“ — „А како то, я бы было радъ знати?“ упита онай съ коня. „Врло лако, ерѣ оно, што е до коня и магарца, нѣ ништа друго него мазга.“

— Прорачунато е да мишь, за едну секунду може 500 корака претрчати, дакле 30 хиляда корака за еданъ минутъ. Кадъ бы конъ было такве брзине, могло бы се на нѣму за еданъ данъ изъ Бѣограда у Цариградъ стићи.

— „Я познаемъ еднога, кои е было паметнїи одъ Наполеона, одъ Волтера и одъ свію министра, што су были и што ће быти, и тай было е — обште миѣнїе.“ (Талѣранъ.)

— Стихотвораць Малербъ имао е обичай говорити: да ништа лепше на свету нѣ, одъ жена и ружа, и да ништа болѣгъ нема одъ жена и — печеныи бундева. — Малербъ нѣ се нигда хтео мешати у државне и политичне ствари, онъ, познаваюћи добро привременость живота, говоріо е о државнимъ и политичнымъ стварма: „Зашто бы се я бринуо за ону лаћу, на којој самъ само путникъ.“

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Царь Максимилианъ стрѣли се у лову, кадъ се подигне една яка грмљавина. Царъ сѣше съ коня, скине капу, влекне межу свое слуге, и повиче:

„Ты што грмишь горе по облацѣма, и што пушѣашъ громове, ты си единый царъ, а мы смо сви твои селяцы.“

— А после кадъ е прошла грмљавина, онъ се опетъ на-аивао: Божіомъ милостѣу царъ мой вѣрны подалика.

ТУЪЕ ПОСЛОВИЦЕ.

Ко одъ зла бежи, за њимъ зло трчи.

Піаномъ ніе віно криво.

Несреѣа, дрво, и коса, расту свакій данъ.

Ко неуме себи быти полезанъ, неуме ни другомъ.

Изъ сто година неправде, неможешъ еданъ сать правде изтесати.

Ко неправо учини, брзо забораи; коме се неправда учини дуго памти.

Невѣрности и рѣавы новаца (калпузана) има у целомъ свету.

Еданъ отаць чешѣ рани десеторо деце, него десеторо деце едногъ отца.

Благословъ отца, подиже деци куѣу.

Ко свою лепоту у альине полаже, тога ће мольцы поести.

Боль се найпре лютити, него после.

Обеѣати, то е господски, а држати обеѣанъ, то е трговачки.

Ко нема памети има среѣе.

Опростити — то е найплеменитія освѣта.

Неочаявай, докъ те годъ небесе.

ДОМАЊИЙ ТЕАТЪРЪ.

(Дете се игра съ клупчетомъ, жена седи на плете чаране и пева:)

Свако дѣло конаць има.

Желаніе мое нема.

Дете. Наво, ево конаца.

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

Београдъ, 31. Јануара. Юче смо имали треѣій и последній отмѣный балъ у новомъ зданію княжескомъ; дружба е доста было, али не толико, колико на другомъ балу.

— Време е одъ неколико дана врло топло; и око Београда нигдѣ се снега невиди.

Приликомъ познатого веселя, Нѣгова Свѣтлость помиловала е многе кои су робію издржавали. Неки су сасвимъ ослобоѣени, а некими е време робіе скраѣено.

— Лондонъ, 23. Јануара. Палмерстонъ е опуномоѣенъ да ново министество састави. Незна се башъ извѣстно, ков ће онъ позвати; по свой прилици быѣе Кларендонъ, Глидстоне, Хербертъ, Аргиль, Грахамъ и Молесвортъ.

— Найновіе вѣсти изъ Севастополя допиру до 13. Јануара; до тогъ дана ништа се важно догодило ніе. Ладно време пресекло е сасвимъ путь операціама. У Евпаторіи веѣ се налазе до 20,000 Турака са 60 топова. Овде е и Искедеръ-Бегъ. Омеръ-паша очекуе се ово дана изъ Варне. Ядикованя одъ стране Енглеза изъ Крима не престано долазе; и іоштъ бы веѣма ядиковали, да ій Французи у свачему неподпомажу; хиљадама енглески войника заогрнуто е французскимъ япунцетима.

Паризъ, 20. Јануара. Овде е прекоче дошао ѣенералный аѣутантъ краля прускогъ ѣенералъ Ведель са особитимъ порукама, и веѣ е имао кодъ цара аудіенцію.

— Петербургъ, 22. Јануара. Князь Меншиковъ званично явля изъ Севастополя, да се до 16. ов. м. ништа важно догодило ніе. По кадкадъ баца неприѣтель бомбе и ракетле у варошь, али непричиняваю никакву штету.

— Верона, 20. Јануара. Надлежателство овдашнѣ позатварало е до 20 лица одъ Мацинѣве партае, кои су покушавали, да буну у Итали подигну.

— Таймсъ наводи млого писма, што су енглески войници изъ Балаклаве куѣама своима писали. Писма су ова пуна ядикованя и туге. Войници се туже, да имъ се плата уредно неиздае; месо добіаю на три дана, и то по-найвише сирово еду; зима ій сасвимъ сатире; спаваю не престано у чизмама, ерѣ иначе сутра данъ небы могли чизме на скрозъ промрзнуте ноге навуѣи; офицари раде у шанчевима заедно съ простимъ войницима, не што мораю, но само да се одъ зиме неукоче. И ако ій промисао божій болѣимъ временомъ необдари, мало ће се ѣи куѣама своима вратити; оваковы ядикованя има у Таймс-у сіясетъ.

— Петербургъ, 16. Јануара. Царъ Никола прегледао е войску у Гачини, коя се на путь спрема. Царъ съ пунимъ задовольствомъ нацао е све у своемъ реду; и збогъ тога е престолонаслѣднику и команданту ѣенералу Арбусову авно благодарію, а свакій простъ войникъ добыо е по одну рублю.

— Триестъ, 25. Јануара. Паробродъ, кои е изъ Цариграда дошао, донео е вѣсть, да е порта позвала Велипашу посланика у Паризу натрагъ, а на нѣгово мѣсто поставила Мехмедъ-Бѣя, сина Рѣшидъ-паше.

Одгонетка на загонетку у 8. брою, есте: Севастополь.

Течай: сребра 126 ½; дуката 5 фор. 55 кр.

— До 20. Фебруара моѣи ће се іоште сви броеви Шумадинке одъ ове године добыти.